

IOAN MACOVEI

TRATAT DE DREPT
AL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

IOAN MACOVEI

**TRATAT DE DREPT
AL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL**

Universul Juridic
București
-2014-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2014, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MACOVEI, IOAN

Tratat de drept al comerțului internațional / Ioan Macovei. - București :

Universul Juridic, 2014

Bibliogr.

Index

ISBN 978-606-673-406-6

347.7(100)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

ABREVIERI

alin.	alineat
art.	articol
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil german)
B. Of.	Buletinul Oficial, Partea I
C. civ.	Codul civil român din 2009
C. civ. 1864	Codul civil român din 1864
C. com. 1887	Codul comercial român din 1887
CIM	Regulile uniforme privind contractul de transport internațional feroviar al mărfurilor
CMR	Convenția de la Geneva referitoare la contractul de transport internațional de mărfuri pe șosele
C. mun.	Codul muncii român
C. pen.	Codul penal român din 2009
C. pr. civ.	Codul de procedură civilă român din 2010
C. fisc.	Codul fiscal român
C. Jud.	Revista „Curierul Judiciar”
Dreptul	Revista „Dreptul” – serie nouă
ECOSOC	Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite
ed.	ediția
Ed.	Editura
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade (Acordul General pentru Tarife și Comerț)
GEIE	Grupurile europene de interes economic
H.G.	Hotărârea Guvernului României
HGB	Handelsgesetzbuch (Codul comercial german)
etc.	et caetera („și celelalte”)
ICC	International Chamber of Commerce (Camera de comerț internațională din Paris)
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție a României
<i>infra</i>	mai jos
JOCE	Jurnalul Oficial al Comunităților Europene
LGDJ	Librairie générale de droit et de jurisprudence
lit.	litera
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
nr.	numărul
O.G.	Ordonanța Guvernului
O.U.G.	Ordonanța de Urgență a Guvernului
op. cit.	opera citată
p.	pagina
par.	paragraf
pct.	punctul

pp.	paginile
RAFTD	Revised American Foreign Trade Definitions (Definițiile revizuite de Comerț American Exterior)
RDC	„Revista de drept comercial” – serie nouă
RRD	„Revista română de drept”
RRSI	„Revista Română de Studii Internaționale”
SCJ	Revista „Studii și cercetări juridice”
<i>supra</i>	mai sus
UNCITRAL/CNUDCI	Comisia Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional
UNCTAD/CNUCED	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
UNIDROIT	Institutul Internațional pentru Unificarea Dreptului Privat
vol.	volumul

CUVÂNT-ÎNAINTE

Dezvoltarea schimburilor internaționale, circuitul de valori între statele lumii reprezintă o necesitate obiectivă. Relațiile economice internaționale constituie un factor principal pentru progresul fiecărei țări, precum și pentru consolidarea unui climat de colaborare și înțelegere între popoare.

Procesele integrării și globalizării economiei implică multiple și complicate probleme juridice privind comerțul internațional. Determinate prin dimensiuni și valențe sporite, relațiile de comerț internațional prezintă noi coordonate, care corespund tendințelor și orientărilor actuale.

Importanța relațiilor economice internaționale impune ca desfășurarea lor să se facă numai în cadrul unei anumite reglementări. În mod corespunzător, normele dreptului comerțului internațional oferă instrumentele și mijloacele necesare, asigurând stabilitatea raporturilor juridice. Relațiile de comerț internațional sunt reglementate, după caz, de norme de drept român, de norme de drept ale altor state și norme de drept uniform. Studiarea principalelor instituții ale dreptului comerțului internațional urmărește cunoașterea normelor aplicabile și elucidarea problemelor complexe ale materiei.

Dreptul comerțului internațional cuprinde normele aplicabile relațiilor patrimoniale și personale nepatrimoniale care apar în sfera comerțului internațional între persoane fizice și persoane juridice, pe baza egalității în drepturi. Relațiile care formează obiectul reglementării au ca element distinct internaționalitatea.

În legislația română, prin preluarea teoriei moniste a unității dreptului privat, s-a renunțat la diviziunea tradițională în raporturi civile și raporturi comerciale. Unitatea dreptului privat a impus abandonarea sistemului obiectiv de reglementare, cu noțiunile de „acte și fapte de comerț” și „comerciant”. Reglementarea unitară a raporturilor de drept privat se bazează pe conceptele de „profesionist” și „întreprindere”.

Dreptul comerțului internațional este o materie juridică interdisciplinară și pluridisciplinară. Normele dreptului comerțului internațional se situează la limita dintre sistemele de drept naționale și dreptul internațional. Prin considerarea obiectului de reglementare, dreptul comerțului internațional nu poate constitui o ramură autonomă a dreptului intern sau a dreptului internațional.

În raport cu ramurile care formează dreptul comun în materie, dreptul comerțului internațional reprezintă o reglementare specială. Beneficiind de reguli proprii și instituții specifice, dreptul comerțului internațional se caracterizează ca o disciplină juridică distinctă.

Datorită specificului său, dreptul comerțului internațional constituie o materie de studiu, care se impune ca o necesitate teoretică și, mai ales, practică. În consecință, sfera de interes a studiului nostru va cuprinde, în primul rând, instituțiile românești ale comerțului internațional.

În lumina considerentelor învedereate, lucrarea îmbină orientările actuale din dreptul nostru cu soluțiile moderne, consacrate pe plan internațional. Adaptată

exigențelor academice, lucrarea cuprinde opt titluri: considerații asupra dreptului comerțului internațional; participanții la activitatea de comerț internațional; falimentul internațional; reguli comune aplicabile contractelor din comerțul internațional; principalele contracte de comerț internațional; titlurile de valoare în comerțul internațional; modalitățile de plată internaționale; arbitrajul în comerțul internațional.

Problematica abordată permite o imagine de ansamblu a relațiilor de comerț și cooperare economică internațională. În concordanță cu exigențele relațiilor economice internaționale, instituțiile juridice prezentate dau expresie cadrului general asigurat de legislația română.

Elaborată ca un instrument de lucru, lucrarea este utilă atât cercetării, învățământului superior, cât și practicienilor. Prin îmbinarea aspectelor teoretice cu cele practice, lucrarea poate contribui la informarea și orientarea celor interesați de problemele comerțului internațional, la completarea cunoștințelor generale despre dreptul român.

Prof. univ. dr. Ioan Macovei

Titlul I

CONSIDERAȚII ASUPRA DREPTULUI COMERȚULUI INTERNAȚIONAL

Capitolul I

NOȚIUNEA DE „DREPT AL COMERȚULUI INTERNAȚIONAL”

1. Importanța dreptului comerțului internațional

Participarea la circuitul mondial de valori materiale și spirituale reprezintă o necesitate obiectivă. Încadrarea eficientă în diviziunea internațională a muncii asigură progresul economic și social al fiecărei țări, precum și consolidarea unui climat de conlucrare și pace în lume.

Din punct de vedere etimologic, noțiunea de „comerț” provine din denumirea latină *comercium*, care, prin juxtapunerea cuvintelor *cum* și *merx*, exprimă ideea de „operațiuni cu marfă”. Conceptul de „comerț internațional” prezintă un dublu sens: unul restrâns sau tradițional și altul larg sau modern.

În sens restrâns, comerțul internațional include operațiunile de export și import de mărfuri și servicii pe care le desfășoară persoanele fizice și juridice dintr-un stat cu partenerii străini¹.

Comerțul internațional se situează în faza de distribuție a mărfurilor, înfăptuind legătura între producție și consumație. În această accepțiune, instrumentele juridice prin care se realizează operațiunile de comerț internațional sunt contractele clasice și, în special, contractul de vânzare internațională.

În sens larg, comerțul internațional cuprinde operațiunile propriu-zise, precum și operațiunile de cooperare economică și tehnico-științifică internațională.

În condițiile actuale, comerțul tradițional, sub forma exportului și importului de mărfuri, nu mai constituie principala modalitate a schimburilor economice cu străinătatea. Relațiile economice internaționale cunosc o multitudine de forme, noi și moderne, care sunt în continuă transformare. Acestea depășesc cadrul schimburilor economice clasice, fiind create de cooperarea economică și tehnico-științifică internațională.

Cooperarea economică internațională reprezintă un sistem de relații de conlucrare între două sau mai multe persoane fizice sau juridice din state diferite, urmărind realizarea prin eforturi conjugate și pe baze contractuale a unor operațiuni conexe, eșalonate pe perioade de timp determinate, în producție sau în sfera nereproductivă, în scopul obținerii unor rezultate comune și avantaje reciproce².

Prin utilizarea, alături de raporturile de schimb, a unor relații complexe, comerțul internațional a dobândit o accepțiune modernă.

¹ A se vedea *Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the work of its thirty-first session*, General Assembly, Official Records, Fifty-third Sessions, Supplement nr. 17A/53/17.

² A se vedea Al.D. Albu și colectiv, *Cooperarea economică internațională*, Ed. Expert, București, 1995, pp. 13 și urm.

Importanța relațiilor economice internaționale impune ca desfășurarea lor să se facă numai în cadrul unei anumite reglementări. În mod corespunzător, normele dreptului comerțului internațional oferă instrumentele și mijloacele necesare, asigurând stabilitatea raporturilor juridice. Relațiile de comerț internațional sunt reglementate, după caz, de norme de drept român, de norme de drept ale diferitelor state străine și de norme de drept uniforme. Studiarea principalelor instituții ale dreptului comerțului internațional urmărește cunoașterea normelor aplicabile și elucidarea problemelor complexe ale materiei.

Problematica abordată permite o imagine de ansamblu a relațiilor privind comerțul și cooperarea economică internațională. În concordanță cu cerințele relațiilor economice internaționale, instituțiile juridice prezentate dau expresie cadrului general asigurat de legislația română.

2. Definirea dreptului comerțului internațional

Dreptul comerțului internațional reprezintă ansamblul normelor care reglementează relațiile de comerț internațional și de cooperare economică și tehnico-științifică internaționale, în care părțile se află pe poziție de egalitate juridică.

Raporturile juridice ale comerțului se stabilesc între persoane fizice și persoane juridice. Complexe și diverse, raporturile juridice ale comerțului internațional pot fi grupate în mai multe categorii¹.

- Raporturi care se stabilesc între state suverane și egale în drepturi, între state și organizații interguvernamentale sau între organizații interstatale, având capacitatea de subiecte de drept internațional. Configurate în sfera economicului, aceste raporturi interstatale se includ în sfera de reglementare a dreptului internațional public.

- Raporturi care se stabilesc între state suverane și comercianți, persoane fizice sau persoane juridice. Referindu-se la politicile comerciale, financiar valutare și vamale ale statelor, aceste raporturi se individualizează prin subordonarea comercianților față de organele competente din fiecare stat. Acestea sunt raporturi de drept constituțional, administrativ, financiar sau vamal, fiind reglementate de ramurile de drept corespunzătoare din legislațiile naționale.

- Raporturi care se stabilesc între un stat și subiecte de drept privat străine. Acestea sunt raporturi patrimoniale semiinternaționale și se realizează în baza acordurilor de investiții străine și a contractelor de concesiune. Acestea sunt cuprinse în sfera de reglementare a dreptului internațional aplicabil, care se completează cu anumite reguli de drept internațional public, în funcție de precizările actelor juridice internaționale.

- Raporturi care se stabilesc între comercianții persoane fizice și persoane juridice din diferite state, în calitate de participanți nemijlociți la activitatea de comerț internațional. Aceste raporturi sunt patrimoniale sau personale nepatrimoniale și se caracterizează prin egalitatea juridică a părților. Ele sunt supuse

¹ În acest sens, a se vedea O. Căpățină, B. Ștefănescu, *Tratat de drept al comerțului internațional, vol. I, Partea generală*, Ed. Academiei Române, București, 1985, pp. 20 și urm.